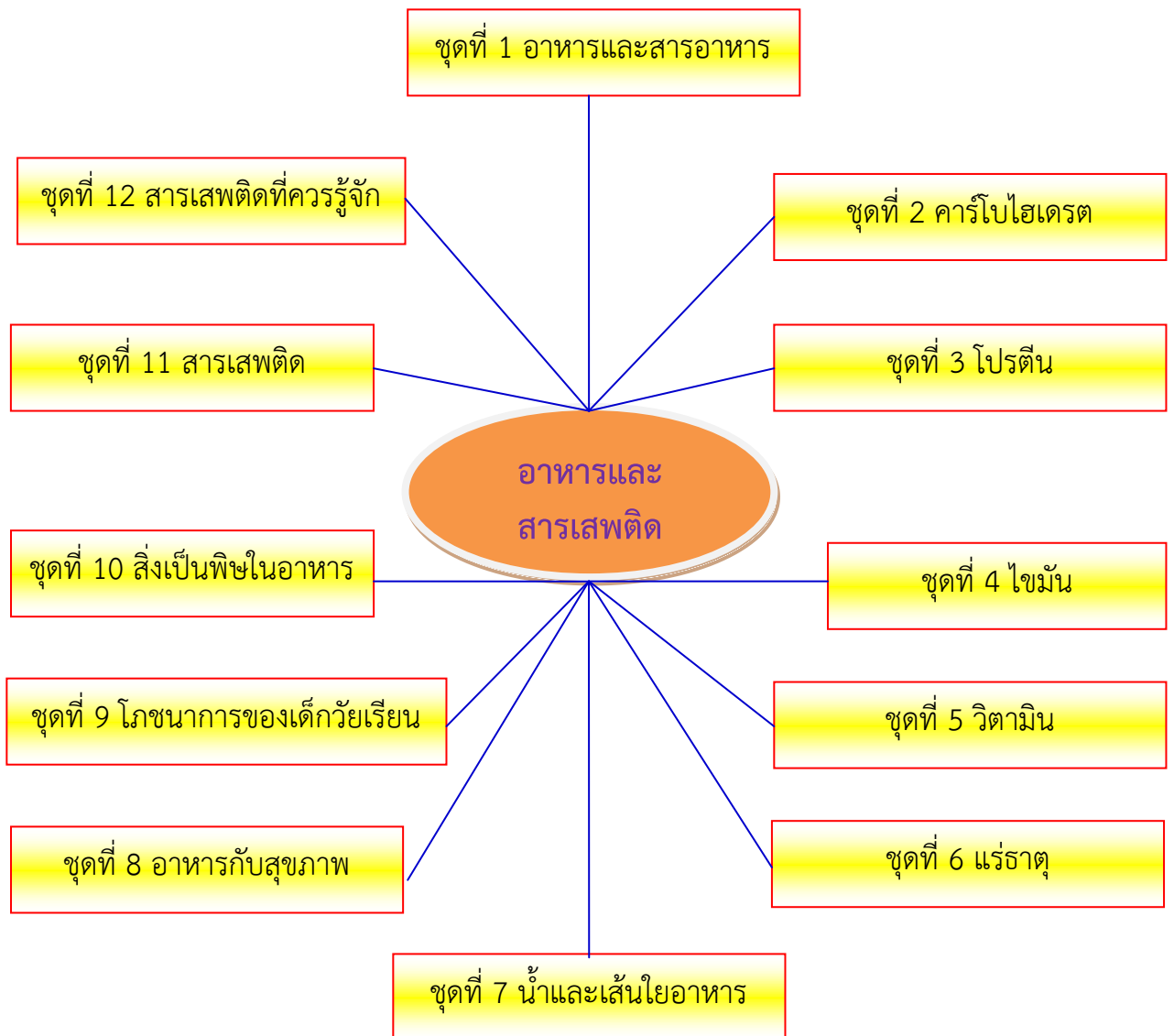

ผังมโนทัศน์

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาหารและสารเสพติด รหัสวิชา ว22101
วิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E)

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ชุดนี้ เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ที่ใช้ประกอบการเรียนและเป็นชุดกิจกรรมที่นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำและปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอน นักเรียนจะได้รับความรู้อย่างครบถ้วน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

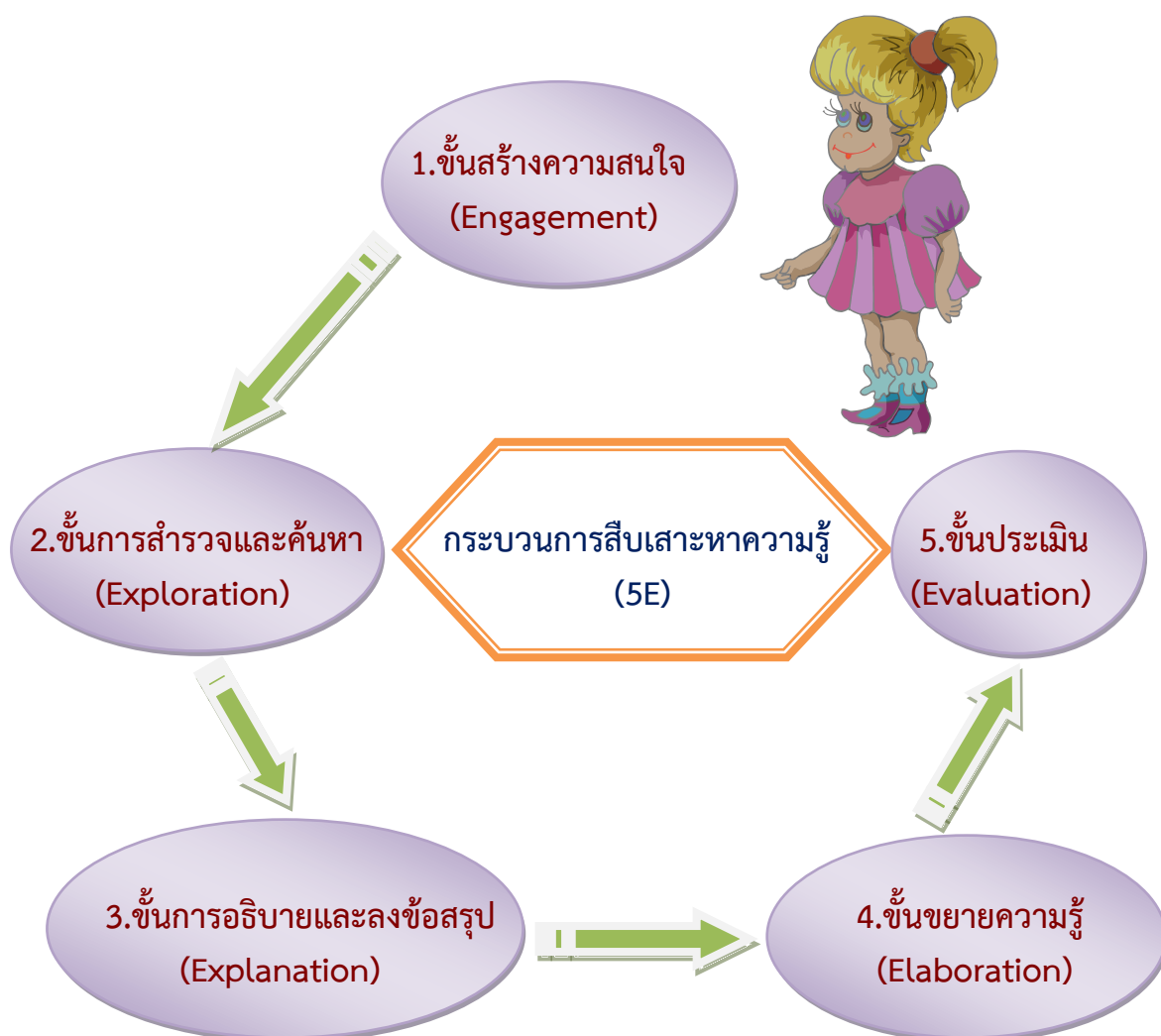

- ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ชุดที่ 3 เรื่อง ไชมัน รหัสวิชา ว22101 รายวิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง
- นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน โดยคณะนักเรียนในกลุ่มเป็น 3 ระดับ คือ เก่ง ปานกลางและอ่อน
- นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง ไชมัน จำนวน 10 ข้อ
- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาตัวชี้วัด และจุดประสงค์การเรียนรู้
- นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง ไชมัน ดังนี้
  - ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)
  - ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration)
  - ขั้นที่ 3 ขั้นการอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation)
  - ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration)
  - ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation)
- เมื่อนักเรียนทำกิจกรรมครบทั้ง 5 ขั้นตอนแล้ว จึงลงมือทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจอีกครั้งแล้วตรวจคำตอบ เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าทางการเรียน
- นักเรียนแต่ละคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อนเรียน – หลังเรียน

ผังมโนทัศน์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E)

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง และดูแลสิ่งมีชีวิต

ตัวชี้วัด

ทดลอง วิเคราะห์ และอธิบายสารอาหารในอาหารมีปริมาณพลังงานและสัดส่วนที่เหมาะสมกับเพศและวัย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกประเภทของไขมันได้
2. บอกประโยชน์และโทษของไขมันได้
3. อธิบายวิธีการทดสอบสารอาหารประเภทไขมันได้
4. ทำการทดลองการทดสอบสารอาหารประเภทไขมันได้

เวลาที่ใช้ 1 ชั่วโมง

แบบทดสอบก่อนเรียน

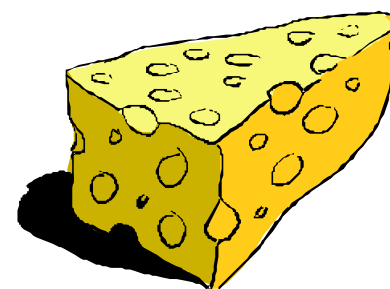
เรื่อง ไขมัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ คะแนน 10 คะแนน
2. เวลา 10 นาที
3. นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับข้อ ก ข ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด เพียงข้อเดียว

1. ธาตุที่เป็นองค์ประกอบหลักของไขมันและน้ำมันคือธาตุใด
  - ก. คาร์บอน ออกซิเจน
  - ข. คาร์บอน ไฮโดรเจน
  - ค. คาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน
  - ง. คาร์บอน ไฮโดรเจน ฟอสฟอรัส
2. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของไขมัน
  - ก. ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น
  - ข. ช่วยป้องกันการกระแทก
  - ค. ถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
  - ง. ช่วยป้องกันการสูญเสียความร้อน
3. วิตามินที่ละลายในไขมัน คือ
  - ก. C และ D
  - ข. B และ C
  - ค. B5 และ B2
  - ง. A D E และ K
4. หน่วยย่อยของไขมันคืออะไร
  - ก. ไลปิด
  - ข. กลูโคส
  - ค. กรดไขมัน
  - ง. กรดไขมันและกลีเซอรอล

5. ข้อใดกล่าวผิด

- ก. น้ำมันพืชมีวิตามินอีจึงหมิ่นหืนช้า
- ข. น้ำมันพืชมีกรดไขมันไม่อิ่มตัวมาก
- ค. น้ำมันสัตว์เป็นไขง่ายกว่าน้ำมันพืช
- ง. น้ำมันสัตว์มีกรดไขมันไม่อิ่มตัวมากจึงหมิ่นหืนเร็ว

6. น้ำมันและไขมันแตกต่างกันอย่างไร

- ก. มีองค์ประกอบที่ต่างกัน
- ข. มีจำนวนของกรดไขมันไม่เท่ากัน
- ค. มีโครงสร้างของกลีเซอรอลต่างกัน
- ง. มีสถานะที่อุณหภูมิห้องไม่เหมือนกัน

7. ข้อใดกล่าวถึงไขมันและน้ำมันได้ถูกต้อง

- ก. เป็นสารประกอบพวกไตรกลีเซอไรด์
- ข. ประกอบด้วยกลีเซอรอลที่มีองค์ประกอบเป็นกรดไขมัน
- ค. เป็นสารโมเลกุลใหญ่เกิดจากการรวมตัวกันของกรดไขมัน
- ง. ประกอบด้วยกรดไขมันอิ่มตัวและไม่อิ่มตัวเชื่อมต่อกันด้วยพันธะเดี่ยว

8. การหมิ่นหืนของไขมันและน้ำมันมีสาเหตุจากสิ่งใด

- ก. ไขมันและน้ำมันได้รับความกดดันสูงๆ
- ข. ไขมันและน้ำมันเกิดปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ
- ค. ไขมันและน้ำมันเกิดปฏิกิริยากับไฮโดรเจนในอากาศ
- ง. ไขมันและน้ำมันมีกรดไขมันอิ่มตัวอยู่มากจึงหมิ่นหืนเร็ว

9. ถ้าจะป้องกันไม่ให้ไขมันที่ได้จากสัตว์หมิ่นหืนจะอย่างไร

- ก. เติมวิตามินอี
- ข. เติมออกซิเจน
- ค. เก็บในที่มืดแสงแดด
- ง. เติมสารละลายที่เป็นเบส

10. เมื่อนำอาหารมาอยู่กับกระดาษแล้วทำให้กระดาษโปร่งแสงจะสรุปได้อย่างไร

- ก. อาหารมีแป้ง
- ข. อาหารมีไขมัน
- ค. อาหารมีน้ำตาล
- ง. อาหารมีโปรตีน

ชั้นสร้างความสนใจ

บัตรคำสั่ง

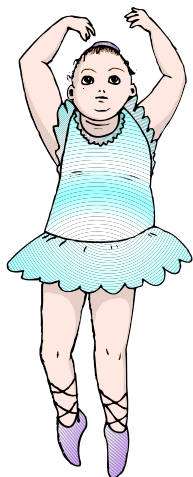
1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายวิเคราะห์ภาพแล้วตอบคำถามใช้เวลา 5 นาที
2. ให้นักเรียนกลุ่มอาสาสมัคร 1 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน 2 - 3 นาที

ภาพที่ 1 อาหารประเภททอดมีปริมาณน้ำมันมาก

(ที่มา:http://www.siamhealth.net/public_html/Health/good_health_living/diet/fat_decrease.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

จากภาพให้แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์แล้ว
ตอบคำถามด้วยนะคะ

จากภาพประกอบไปด้วยสารอาหารประเภทใดบ้าง

.....
.....
.....

อาหารในภาพนักเรียนควรรับประทานหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

ร่วมกันอภิปราย ได้คำตอบแล้ว
กลุ่มอาสาสมัครนำเสนอได้เลย

ขั้นสำรวจและค้นหา

บัตรคำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและตอบคำถาม ก่อนทำกิจกรรม เรื่อง ไขมัน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำกิจกรรม เรื่อง ไขมัน โดยแต่ละกลุ่มร่วมกัน ศึกษาถึงจุดประสงค์ วัสดุ-อุปกรณ์ สารเคมี ตลอดจนการบันทึกผลการทดลอง ลงในบัตรกิจกรรม
3. ให้นักเรียนตอบคำถามหลังจากทำกิจกรรมเสร็จแล้ว

การทดสอบไขมัน

บัตรกิจกรรมที่ 1

จุดประสงค์การทดลอง :

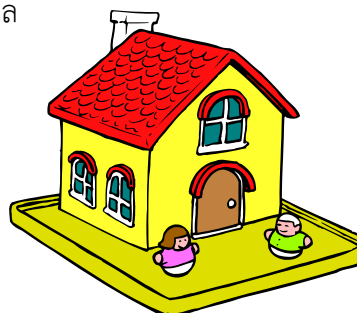
ทดสอบไขมันในอาหารได้

อุปกรณ์การทดลอง :

- ไฟฉาย
- น้ำมันพืช
- กระดาษ
- น้ำ

ขั้นตอนการทดลอง :

1. หยดน้ำมันพืช 2 หยดลงบนกระดาษ แล้วเกลี่ยหยดน้ำมันให้กระจาย
2. หยดน้ำ 2 หยดลงบนกระดาษชนิดเดียวกันอีกแผ่นหนึ่ง เกลี่ยให้กระจาย
3. รोजนกระดาษแห้ง สังเกตกระดาษบริเวณที่หยดน้ำมัน และกระดาษบริเวณที่หยดน้ำยกขึ้นส่องให้แสงผ่าน สังเกตการส่องผ่านของแสงและบันทึกผล

ผลการทดลอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปผลการทดลอง

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามท้ายการทดลอง

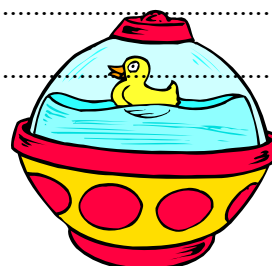
- อาหารที่นำมาทำการตรวจสอบเมื่อนำมาอยู่กับกระดาษแล้วทำให้กระดาษ
โปร่งแสง จะสรุปได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

บัตรกิจกรรมที่ 2

การหมิ่นหืนของไขมัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อศึกษาการหมิ่นหืนของไขมันและน้ำมันได้
2. เปรียบเทียบการหมิ่นหืนของไขมันและน้ำมันที่ได้จากสัตว์และจากพืชได้

วิธีการทดลอง

นักเรียนสังเกตโดยดมกลิ่น แล้วบันทึกผล จากน้ำมันพืช (น้ำมันถั่วเหลือง) และน้ำมันจากสัตว์ (น้ำมันหมู) ในปิกเกอร์ ดังต่อไปนี้

- ปิกเกอร์ที่ 1 น้ำมันถั่วเหลืองที่รินมาใหม่ ๆ จากขวด
- ปิกเกอร์ที่ 2 น้ำมันถั่วเหลืองที่ตั้งทิ้งไว้ในที่แสงแดดส่องถึงเป็นเวลา 3 สัปดาห์
- ปิกเกอร์ที่ 3 น้ำมันหมูที่รินมาใหม่ ๆ จากขวด
- ปิกเกอร์ที่ 4 น้ำมันหมูที่ตั้งทิ้งไว้ในที่แสงแดดส่องถึงเป็นเวลา 3 สัปดาห์

ผลการทดลอง

น้ำมันหรือไขมัน	กลิ่นของน้ำมันหรือไขมัน	
	รินมาใหม่ ๆ จากขวด	ตั้งทิ้งไว้ ในที่แสงแดดส่องถึง 3 สัปดาห์
น้ำมันจากพืช		
น้ำมันถั่วเหลือง		
น้ำมันจากสัตว์		
น้ำมันหมู		

สรุปผลการทดลอง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามท้ายการทดลอง

- น้ำมันพืชกับน้ำมันสัตว์เหม็นหืนต่างกันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ชั้นอธิบายและลงข้อสรุป

บัตรคำสั่ง

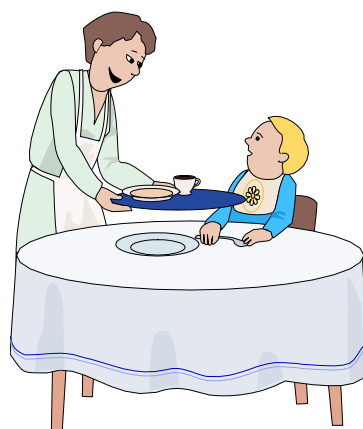
1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลอง อภิปรายและลงข้อสรุป
2. ให้นักเรียนกลุ่มอาสาสมัคร 1 กลุ่ม ออกมานำเสนอผลการทดลอง อภิปรายผลและสรุปผลการทดลอง
3. ให้นักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้นำเสนอ ออกมานำเสนอเพิ่มเติมในส่วนที่แตกต่างจากกลุ่มอาสาสมัคร
4. ให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อหาความถูกต้องตามเหตุและผล
5. ครูสรุปเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์
6. นักเรียนทุกคนบันทึกผลการสรุปและอภิปรายผลลงในชุดกิจกรรมของตนเอง และส่งครูเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ถูกต้องของแต่ละคนอีกครั้ง

ผลการทดลอง

กระดาษที่หยดไขมันจะโปร่งแสง
กระดาษที่หยดน้ำไม่เปลี่ยนแปลง

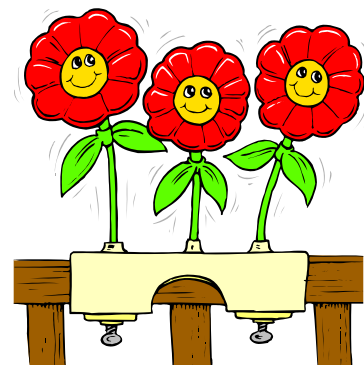

สรุปผลการทดลอง

จากผลการทดลอง พบว่า กระดาษที่หยดไขมันจะโปร่งแสง ส่วนกระดาษที่หยดน้ำจะไม่โปร่งแสง เนื่องจากโมเลกุลของไขมันจะเข้าไปแทนที่โมเลกุลของอากาศเมื่อนำน้ำมันไปทาบนกระดาษ และไขมัน มีดัชนีหักเหของแสงน้อยกว่าอากาศ จึงทำให้เกิดภาวะโปร่งแสงขึ้น

คำถามท้ายการทดลอง

ตอบ ถ้านำอาหารมาทำการตรวจสอบโดยการดูกับกระดาษแล้วทำให้กระดาษโปร่งแสงจะสรุปได้ว่าในอาหารชนิดนั้นมีสารอาหารประเภทไขมันเป็นส่วนประกอบ

ผลการทดลอง

น้ำมันหรือไขมัน	กลิ่นของน้ำมันหรือไขมัน	
	ริ้นมาใหม่ ๆ จากขวด	ตั้งทิ้งไว้ ในที่แสงแดดส่องถึง 3 สัปดาห์
น้ำมันจากพืช น้ำมันถั่วเหลือง	กลิ่นเฉพาะตัวของน้ำมัน ถั่วเหลือง	กลิ่นเหม็นหืน
น้ำมันจากสัตว์ น้ำมันหมู	กลิ่นเฉพาะตัวของ น้ำมันหมู	กลิ่นเหม็นหืนมากกว่าน้ำมัน จากพืช

สรุปผลการทดลอง

น้ำมันพืชและน้ำมันสัตว์ที่รินจากขวดใหม่ ๆ จะไม่มีกลิ่นเหม็นหืน เนื่องจากยังไม่ได้เกิดการทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ แต่น้ำมันตั้งทิ้งไว้ในที่แสงแดดส่องถึง 3 สัปดาห์ เกิดการเหม็นหืนเนื่องจากการสัมผัสกับออกซิเจน คือ ในระหว่างที่เก็บกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวจะทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ จะได้สารเพอรอกไซด์ซึ่งมีกลิ่นหืน น้ำมันพืชเหม็นหืนช้ากว่าน้ำมันสัตว์ ทั้งที่น้ำมันพืชมีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวมากกว่า แต่น้ำมันพืชมีปริมาณวิตามินอีที่เป็นสารป้องกันการเหม็นหืนอยู่แล้วตามธรรมชาติ การเหม็นหืนของน้ำมันป้องกันได้โดยเก็บไขมันในภาชนะที่ทึบแสง อากาศเข้าไม่ได้และต้องเก็บไว้ในที่เย็น

คำถามท้ายการทดลอง

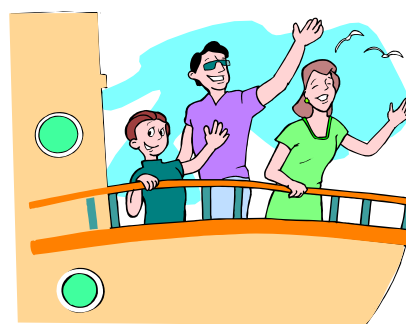
ตอบ น้ำมันพืชเหม็นหืนช้ากว่าน้ำมันสัตว์ ทั้งที่น้ำมันพืชมีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวมากกว่า แต่ น้ำมันพืชมีปริมาณวิตามินอีที่เป็นสารป้องกัน การเหม็นหืนได้ (น้ำมันที่มีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวมากกว่า จะเหม็นหืนเร็วกว่า)

ชั้นขยายความรู้

บัตรคำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอ่านเนื้อหาจากบัตรเนื้อหา เรื่อง ไขมัน
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงประเภทของไขมัน ประโยชน์ของไขมัน โทษของไขมัน การทดสอบไขมันและการหมิ่นหืนของน้ำมัน
3. เมื่อนักเรียนศึกษาเนื้อหาจากบัตรเนื้อหา เรื่อง ไขมันแล้วให้นักเรียนแต่ละคนสรุปความคิดรวบยอดด้วยผังความคิด

บัตรเนื้อหา เรื่อง ไขมัน

ไขมัน (Lipid) เป็นสารประกอบที่มีอยู่ในเนื้อเยื่อของพืชและสัตว์ เป็นสารชีวโมเลกุลที่มีธาตุคาร์บอน ไฮโดรเจนและออกซิเจนเป็นองค์ประกอบหลัก และไขมันบางชนิดมีธาตุฟอสฟอรัสเป็นองค์ประกอบ เช่น ฟอสโฟลิพิด

ภาพที่ 2 อาหารที่มีไขมันเป็นองค์ประกอบ

(ที่มา : http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/science04/28/P_Untitled-28.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

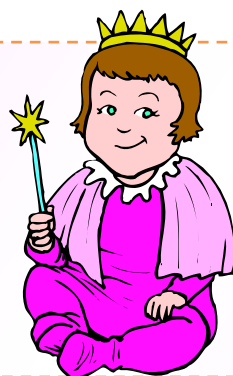
ไขมัน ได้แก่ ไขมันจากสัตว์ เช่น น้ำมันหมู ไขมันที่ได้จากพืช เช่น กะทิมะพร้าว น้ำมันรำ น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม เป็นต้น นอกจากนั้นจะมีไขมันที่แทรกอยู่ในเนื้อสัตว์ต่าง ๆ อาหารหมู่นี้เป็นแหล่งของกรดไขมันจำเป็น และทำหน้าที่ละลายวิตามินที่ละลายในไขมัน จะให้วิตามินและแร่ธาตุแก่ร่างกาย ช่วยเสริมสร้างทำให้ร่างกายแข็งแรง มีแรงต้านทานเชื้อโรค และช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ทำงานได้อย่างเป็นปกติ จะให้พลังงานแก่ร่างกาย ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต ร่างกายจะสะสมพลังงานที่ได้จากหมู่นี้ ไว้ใต้ผิวหนังตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น บริเวณสะโพก ต้นขา เป็นต้นไขมันที่สะสมไว้เหล่านี้ จะให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย และให้พลังงานที่สะสม ไว้ใช้ในเวลาที่จำเป็นระยะยาว

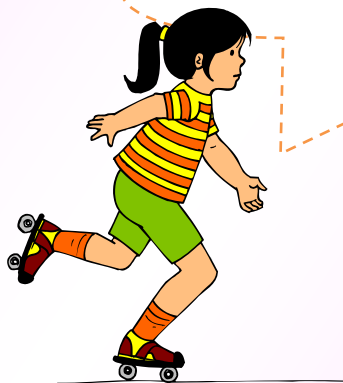
ภาพที่ 3 แหล่งอาหารประเภทไขมัน

(ที่มา : http://lms.thaicyberu.go.th/officialtcu/main/advcourse/presentstu/course/bk521/005_phannaluk99/_14.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

ไขมัน (Lipids) เป็นสารอาหารที่ให้พลังงานมากที่สุด คือประมาณ 9 กิโลแคลอรี ต่อ 1 กรัม ไขมันมีในอาหารทั่วไป ทั้งในพืชและเนื้อสัตว์มากน้อยตามชนิดของอาหารต่าง ๆ กัน

ไขมันเป็นสารประกอบพวกไตรกลีเซอไรด์ โมเลกุลของไขมัน ประกอบด้วย กลีเซอริน 1 โมเลกุลและกรดไขมัน 3 โมเลกุล ซึ่งอาจเป็นกรดไขมันชนิดเดียวกัน หรือต่างกันก็ได้ ไขมันมีหลายชนิด แล้วแต่ชนิด ของกรดไขมันที่เป็นส่วนประกอบ หน่วยที่เล็กที่สุดของไขมัน คือ กรดไขมัน

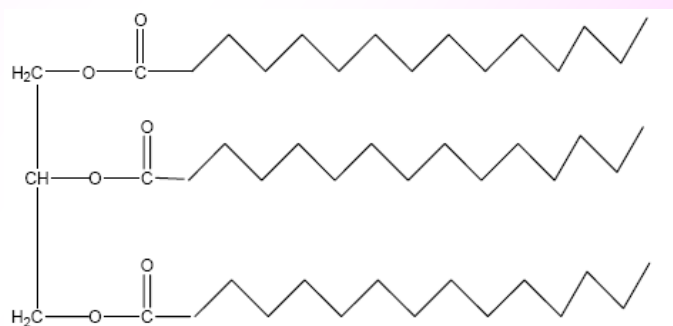

ภาพที่ 4 ตัวอย่างแหล่งอาหารที่มีกรดไขมันชนิด Omega-3
(ที่มา: <http://www.incomen.com/forum/index.php?topic=174.0>.
สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

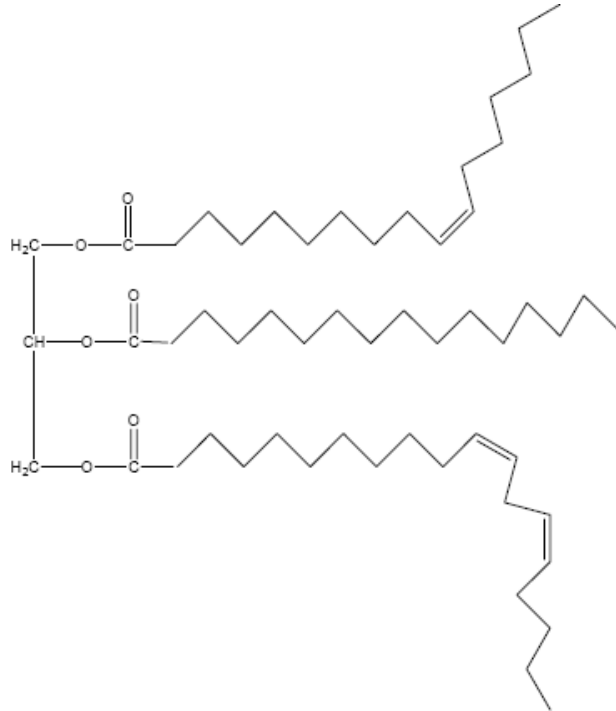

โครงสร้างไขมันสัตว์

ภาพที่ 5 โครงสร้างของไขมันสัตว์
(ที่มา : http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/science04/28/P_Untitled-25.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

โครงสร้างน้ำมันพืช

ภาพที่ 6 โครงสร้างของน้ำมันพืช

(ที่มา : http://www.thaigoodview.com/library/contest2552/type2/science04/28/P_Untitled25.html. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

ประเภทของไขมัน

ไขมันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. กรดไขมันอิ่มตัว (Saturated Fatty Acids) คือเป็นไขมันเต็มตัวแล้ว คือ ธาตุคาร์บอน ไฮโดรเจนและออกซิเจนจับกันเป็นลูกโซ่โดยสมบูรณ์ และไม่มีช่องว่างเหลือที่จะทำปฏิกิริยากับสารใด ๆ ในร่างกายได้ ดังนั้น ไขมันชนิดนี้จะอยู่ในรูปของแข็งในอุณหภูมิปกติ ไขมันจำพวกนี้จะพบมากในไขมันสัตว์ เช่น เนื้อหมู วัว และไขมันจากกะทิมะพร้าว เนย ไข่แดงและอื่น ๆ

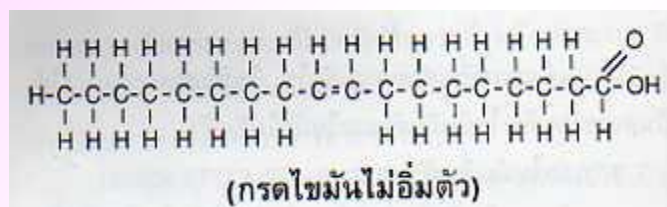

ภาพที่ 7 โครงสร้างของกรดไขมันอิ่มตัว

(ที่มา : <http://www.incomen.com/forum/index.php?topic=174.0>.

สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

2. กรดไขมันไม่อิ่มตัว (Unsaturated Fatty Acids) คือ ไขมันที่ธาตุดูดคาร์บอน ไฮโดรเจนและออกซิเจน จับกันยังไม่สมบูรณ์ นั่นคือ ยังมีช่องว่างในลูกโซ่เหลืออยู่ และพร้อมที่จะทำปฏิกิริยาและจับกับสารอื่น ๆ ในร่างกายได้และพร้อมจะเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นสารอื่น ๆ ได้ พบมากในน้ำมันปลาแซลมอน น้ำมันเมล็ดพันธุ์บอแรก น้ำมันอู๋พื้งพริมโรส น้ำมันจมูกข้าวสาลีและอื่นๆ

ภาพที่ 8 โครงสร้างของกรดไขมันไม่อิ่มตัว

(ที่มา : <http://www.incomen.com/forum/index.php?topic=174.0>.

สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

ภาพที่ 9 ไขมันอิ่มตัว คือ ไขมันที่ได้จากสัตว์ (ยกเว้นปลา) และน้ำมันปาล์ม น้ำมันมะพร้าว เป็นไขมันที่เพิ่มโคเลสเตอรอลชนิดเลว (LDL) ในร่างกาย

(ที่มา:http://www.phyathai.com/phyathai/new/th/specialcenter/popup cms_

detail.php?cid=219& type=List. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

ภาพที่ 10 ไขมันไม่อิ่มตัวเชิงเดี่ยว เช่น น้ำมันมะกอก

ทนความร้อนได้ดีและเกิดอนุมูลอิสระน้อยกว่าไขมันไม่อิ่มตัวเชิงซ้อน

(ที่มา: http://www.phyathai.com/phyathai/new/th/specialcenter/popup cms _ detail.php?cid=219&type=List. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

ประโยชน์ของไขมัน

- ให้พลังงานมากกว่าสารอาหารประเภทอื่น ๆ คือ ไขมัน 1 กรัม จะให้พลังงาน 9 กิโลแคลอรี
- ไขมันในอาหารช่วยให้อาหารนุ่มขึ้น และอร่อยขึ้น
- ช่วยละลายวิตามิน (เอ ดี อี เค) และช่วยดูดซึมวิตามินดังกล่าวในระบบทางเดินอาหาร ถ้าขาดไขมัน ก็จะทำให้วิตามินในร่างกายไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร
- ไขมันย่อยได้ช้ากว่าคาร์โบไฮเดรตและโปรตีน ทำให้อยู่ในกระเพาะอาหารเป็นเวลานานกว่า ทำให้รู้สึกอิ่มได้นาน
- ไขมันในร่างกายช่วยป้องกันการกระทบกระเทือนของอวัยวะภายในได้
- เป็นสื่อความร้อนที่ไม่ดี ทำให้ช่วยป้องกันการสูญเสียความร้อนภายในร่างกาย
- ในน้ำมันพืช จะให้กรดไขมันที่ดีต่อร่างกาย

โทษของไขมัน

ไขมันที่เกาะในผนังลำไส้ กระทบะอาหาร ตับ ม้าม ทำให้ดูดซึมบกพร่องเป็นเหตุให้เกิดโรคต่าง ๆ ดังนี้

1. ฤงน้ำดี ทำให้อนไม่หลับ อารมณ์ฉุนเฉียว นิวไนโต สายตาเสื่อม ปวดเมื่อยตามร่างกาย
2. เลือดเลี้ยงสมองไม่พอ ทำให้มีนศีรษะ
3. ไตเสื่อม ทำให้ความจำลดลงและเป็นคนขี้หนาว
4. ม้ามขึ้น ทำให้อาหารที่กินเข้าไปแปรสภาพเป็นไขมันเป็นผลให้อ้วนง่าย
5. ม้ามโต ทำให้เหนื่อยง่ายเพราะม้ามไปเบียดปอด
6. ถ้าไขมันเกาะลำไส้เล็กมาก ๆ จะทำให้ลำไส้เล็กไม่สามารถดูดซึมวิตามินซีได้ เป็นผลทำให้เป็นหวัดในตอนเช้าหรือหวัดเรื้อรัง กลั่นปัสสาวะไม่อยู่ เกิดโรคมะเร็ง
7. ถ้าไขมันในตับสูง การสร้างเม็ดเลือดจะลำบาก

การทดสอบไขมัน

ไขมัน : มี 2 วิธี

1. การทดสอบทางกายภาพ เพื่อทดสอบภาวะโปร่งแสง เนื่องจากโมเลกุลของไขมันจะเข้าไปแทนที่โมเลกุลของอากาศเมื่อนำน้ำมันไปทาบนกระดาษ และไขมันมีดัชนีหักเหของแสงน้อยกว่าอากาศ จึงทำให้เกิดภาวะโปร่งแสงขึ้น

2. การทดสอบคุณสมบัติทางเคมี สามารถทำได้โดยนำไขมันไปต้มกับสารละลายต่าง เช่น NaOH จะได้สารประกอบชนิดใหม่ ซึ่งมีลักษณะสิ้นเหมือนต่าง แต่มีฟองมากมายเมื่อขยี้ (สบู่)

การหมื่นหิ้นของน้ำมัน

การหมื่นหิ้นเนื่องจากออกซิเจน ในระหว่างที่เก็บกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวจะทำปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ จะได้สารเปอร์ออกไซด์ซึ่งมีกลิ่นหิ้น ปฏิกิริยาการหมื่นหิ้นจะเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ในช่วงหลังจะเร็วขึ้น การเติมไฮโดรเจนจะช่วยให้ไขมันหมื่นหิ้นช้าลงบ้าง น้ำมันพืชหมื่นหิ้นช้ากว่าน้ำมันสัตว์ ทั้งที่น้ำมันพืชมีกรดไขมันที่ไม่อิ่มตัวมากกว่า แต่น้ำมันพืชมีปริมาณวิตามินอีที่เป็นสารป้องกันออกซิเจนอยู่แล้วตามธรรมชาติ การหมื่นหิ้นของน้ำมันป้องกันได้โดยเก็บไขมันในภาชนะที่ทึบแสงอากาศเข้าไม่ได้ และต้องเก็บไว้ในที่เย็น

ภาพที่ 11 น้ำมันที่ใช้แล้วไม่ควรนำมาใช้ทอดซ้ำอีก

(ที่มา : <http://std.kku.ac.th/4850500197/bio/sec01p06.htm>. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2554)

บัตรกิจกรรมที่ 3
แผนผังความคิด (Mind Map)
เรื่อง ไขมัน

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดสรุป เรื่อง ไขมัน ให้ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

1. ประเภทของไขมัน
2. ประโยชน์ของไขมัน
3. โทษของไขมัน
4. การทดสอบไขมัน
5. การหมักหมมของน้ำมัน

แผนผังความคิด (Mind Map)
เรื่อง ไชมัน

ไชมัน

ชั้นประเมิน

บัตรคำสั่ง

1. ให้นักเรียนแต่ละคนตอบคำถามตามบัตรคำถาม เพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไขมัน
2. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (5 คะแนน) เวลา 5 นาที

1. ไขมันมีธาตุประกอบหลัก คือ

-----

2. จงยกตัวอย่าง แหล่งอาหารที่พบไขมันจากสัตว์และไขมันที่ได้จากพืช

-----

3. ไขมัน 1 กรัมให้พลังงานเท่าใด

-----

4. ไขมันมีประโยชน์อย่างไร

-----

5. ไขมันมีโทษอย่างไร

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (5 คะแนน) เวลา 5 นาที

1. โมเลกุลของไขมันประกอบด้วยสารใดบ้าง

-----

2. แหล่งอาหารที่พบกรดไขมันอิ่มตัว คือ

-----

3. แหล่งอาหารที่พบกรดไขมันไม่อิ่มตัว คือ

-----

4. เพราะเหตุใดจึงต้องหลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด

-----

5. การทดสอบไขมันทำได้อย่างไร

-----

1. ไขมันมีธาตุประกอบหลักคือ
ตอบ คาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน
2. จงยกตัวอย่างแหล่งอาหารที่พบไขมันจากสัตว์และไขมันที่ได้จากพืช
ตอบ น้ำมันหมู กะทิมะพร้าว น้ำมันรำ น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันปาล์ม
3. ไขมัน 1 กรัมให้พลังงานเท่าใด
ตอบ 9 กิโลแคลอรี
4. ไขมันมีประโยชน์อย่างไร
ตอบ - ให้พลังงานมากกว่าสารอาหารประเภทอื่น ๆ
 - ช่วยละลายวิตามิน (เอ ดี อี เค) และช่วยดูดซึมวิตามิน
 - ไขมันในร่างกายช่วยป้องกันการกระทบกระเทือนของอวัยวะภายในได้
 - เป็นสื่อความร้อนที่ไม่ดี ทำให้ช่วยป้องกันการสูญเสียความร้อนภายในร่างกาย
5. ไขมันมีโทษอย่างไร
ตอบ - เลือดเลี้ยงสมองไม่พอ ทำให้มีนิสัยหุนหัน
 - ไขมันอิ่มตัว ทำให้ความจำลดลงและเป็นคนขี้หนาว
 - ไขมันอิ่มตัว ทำให้อาหารที่กินเข้าไปแปรสภาพเป็นไขมัน
 - ถ้าไขมันเกาะลำไส้เล็กมาก ๆ จะทำให้ลำไส้เล็กไม่สามารถดูดซึมวิตามินซีได้

1. โมเลกุลของไขมันประกอบด้วยสารใดบ้าง

ตอบ กลิเซอริน 1 โมเลกุล และกรดไขมัน 3 โมเลกุล

2. แหล่งอาหารที่พบกรดไขมันอิ่มตัว คือ

ตอบ ไขมันสัตว์ เช่น เนื้อหมู วัว และไขมันจากกะทิมะพร้าว เนย ไข่แดง

3. แหล่งอาหารที่พบกรดไขมันไม่อิ่มตัว คือ

ตอบ น้ำมันปลาแซลมอน น้ำมันเมล็ดพันธุ์ น้ำมันอีฟนิ่งพริมโรส
น้ำมันจมูกข้าวสาลี

4. เพราะเหตุใดจึงต้องหลีกเลี่ยงอาหารประเภททอด

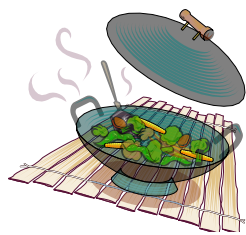
ตอบ เพราะจะทำให้เป็นโรคอ้วนและเป็นสาเหตุของการเกิดโรคมะเร็ง

5. การทดสอบไขมันทำได้อย่างไร

ตอบ 1. การทดสอบทางกายภาพ เพื่อทดสอบภาวะโปร่งแสง เนื่องจากโมเลกุลของไขมันจะเข้าไปแทนที่โมเลกุลของอากาศเมื่อนำน้ำมันไปทาบบนกระดาษ และไขมันมีดัชนีหักเหของแสงน้อยกว่าอากาศ จึงทำให้เกิดภาวะโปร่งแสงขึ้น

2. การทดสอบคุณสมบัติทางเคมี สามารถทำได้โดยนำไขมันไปต้มกับ

สารละลายต่าง เช่น NaOH จะได้สารประกอบชนิดใหม่ ซึ่งมีลักษณะลิ้นเหมือนต่าง แต่มีฟองมากมายเมื่อขยี้ (สบู่)

แบบทดสอบหลังเรียน
เรื่อง ไขมัน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

- คำชี้แจง**
1. แบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ คะแนน 10 คะแนน
  2. เวลา 10 นาที
  3. นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับข้อ ก ข ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. หน่วยย่อยของไขมันคืออะไร
  - ก. ไลปิด
  - ข. กลูโคส
  - ค. กรดไขมัน
  - ง. กรดไขมัน และกลีเซอรอล
2. วิตามินที่ละลายในไขมัน คือ
  - ก. C และ D
  - ข. B และ C
  - ค. B5 และ B2
  - ง. A D E และ K
3. ธาตุที่เป็นองค์ประกอบหลักของไขมันและน้ำมันคือธาตุใด
  - ก. คาร์บอน ออกซิเจน
  - ข. คาร์บอน ไฮโดรเจน
  - ค. คาร์บอน ไฮโดรเจน ออกซิเจน
  - ง. คาร์บอน ไฮโดรเจน ฟอสฟอรัส
4. การเหม็นหืนของไขมันและน้ำมันมีสาเหตุจากสิ่งใด
  - ก. ไขมันและน้ำมันได้รับความกดดันสูง ๆ
  - ข. ไขมันและน้ำมันเกิดปฏิกิริยากับออกซิเจนในอากาศ
  - ค. ไขมันและน้ำมันเกิดปฏิกิริยากับไฮโดรเจนในอากาศ
  - ง. ไขมันและน้ำมันมีกรดไขมันอิ่มตัวอยู่มากจึงเหม็นหืนเร็ว

5. ข้อใดกล่าวผิด

- ก. น้ำมันพืชมีวิตามินอีจึงหมิ่นหืนช้า
- ข. น้ำมันพืชมีกรดไขมันไม่อิ่มตัวมาก
- ค. น้ำมันสัตว์เป็นไขง่ายกว่าน้ำมันพืช
- ง. น้ำมันสัตว์มีกรดไขมันไม่อิ่มตัวมากจึงหมิ่นหืนเร็ว

6. ข้อใดกล่าวถึงไขมันและน้ำมันได้ถูกต้อง

- ก. เป็นสารประกอบพวกไตรกลีเซอไรด์
- ข. ประกอบด้วยกลีเซอรอลที่มีองค์ประกอบเป็นกรดไขมัน
- ค. เป็นสารโมเลกุลใหญ่เกิดจากการรวมตัวกันของกรดไขมัน
- ง. ประกอบด้วยกรดไขมันอิ่มตัวและไม่อิ่มตัวเชื่อมต่อกันด้วยพันธะเดี่ยว

7. น้ำมันและไขมันแตกต่างกันอย่างไร

- ก. มีองค์ประกอบที่ต่างกัน
- ข. มีจำนวนของกรดไขมันไม่เท่ากัน
- ค. มีโครงสร้างของกลีเซอรอลต่างกัน
- ง. มีสถานะที่อุณหภูมิห้องไม่เหมือนกัน

8. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของไขมัน

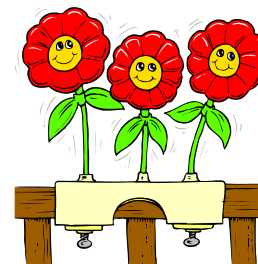
- ก. ช่วยให้ร่างกายอบอุ่น
- ข. ช่วยป้องกันการกระแทก
- ค. ถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
- ง. ช่วยป้องกันการสูญเสียความร้อน

9. ถ้าจะป้องกันไม่ให้ไขมันที่ได้จากสัตว์หมิ่นหืนจะอย่างไร

- ก. เติมวิตามินอี
- ข. เติมออกซิเจน
- ค. เก็บในที่มืดแสงแดด
- ง. เติมสารละลายที่เป็นเบส

10. เมื่อนำอาหารมาอยู่กับกระดาษแล้วทำให้กระดาษโปร่งแสงจะสรุปได้อย่างไร

- ก. อาหารมีแป้ง
- ข. อาหารมีไขมัน
- ค. อาหารมีโปรตีน
- ง. อาหารมีน้ำตาล

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง ไชมัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

1. ค
2. ค
3. ง
4. ค
5. ง
6. ง
7. ก
8. ข
9. ก
10. ข

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง ไชมัน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

แบบสรุปคะแนน
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาหารและสารเสพติด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ชุดที่ 4 เรื่อง ไขมัน

คะแนน	บัตร กิจกรรม ที่ 1	บัตร กิจกรรม ที่ 2	บัตร กิจกรรม ที่ 3	บัตร คำถาม ที่ 1	บัตร คำถาม ที่ 2	แบบทดสอบ ก่อนเรียน	แบบทดสอบ หลังเรียน	คะแนน การพัฒนา
คะแนนเต็ม	10	10	10	5	5	10	10	
คะแนนที่ได้								
คิดเป็น ร้อยละ								

(ลงชื่อ) ..... ผู้ประเมิน

(นางณิรดา จงจิตร)

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนทุ่งสงวิทยา

เกณฑ์การประเมินบัตรกิจกรรม/บัตรคำถาม

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 4 9 - 10 คะแนน ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนตามจุดประสงค์
- ระดับ 3 7 - 8 คะแนน ข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์พอสมควรตามจุดประสงค์
- ระดับ 2 5 - 6 คะแนน ข้อมูลถูกต้องเป็นบางส่วนไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
- ระดับ 1 ต่ำกว่า 5 คะแนน ข้อมูลถูกต้องเป็นส่วนน้อยไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ได้ระดับ 3 ขึ้นไป ถือว่าผ่าน

เกณฑ์การประเมินแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

ระดับคุณภาพ

- ระดับ 4 9 - 10 คะแนน หมายถึง ดี
- ระดับ 3 7 - 8 คะแนน หมายถึง ปานกลาง
- ระดับ 2 5 - 6 คะแนน หมายถึง พอใช้
- ระดับ 1 ต่ำกว่า 5 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การตัดสินผลการประเมิน ตั้งแต่ 7 คะแนน ขึ้นไปถือว่าผ่าน

บรรณานุกรม

- จรรย์ ประคัลภ์. **สรุปเข้มวิทยาศาสตร์ ม. 2**. กรุงเทพฯ : แม็ค, 2548.
- ณัด ศรีบุญเรืองและคณะ. **สัมฤทธิ์มาตรฐานวิทยาศาสตร์ ม.2 เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อ.จ.ท จำกัด, 2551.
- ประดับ นาคแก้วและคณะ. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, 2551.
- ประสิทธิ์ ทองเพียรพงษ์. **หนังสือคู่มือวิทยาศาสตร์ ม. ต้น**. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, 2542.
- พิมพ์ันธ์ เดชะคุปต์และคณะ. **ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2546.
- ยุพา วรยศและคณะ. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อ.จ.ท จำกัด, 2551.
- ศรีลักษณ์ พลวัฒน์และคณะ. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิยมวิทยา, 2546.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. **คู่มือครูเคมี เล่ม 5**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2549.
- กัณฐมณี เวฬุรีย์กุลและคณะ. **ไขมัน** [ออนไลน์].
http://www.lks.ac.th/student/kroo_su/chem8/dream/7.html. [8 มกราคม 2554].
- เกศราภรณ์ มนชัยภูมิวัฒน์. **ไขมัน** [ออนไลน์].
<http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/4-5/no12/fat.html>. [8 มกราคม 2554].
- บุญรอด วงษ์สวาท. **ประเภทของไขมัน** [ออนไลน์].
http://www.promma.ac.th/main/chemistry/boonrawd_site/kind_of_carbohydrate.html. [9 มกราคม 2554].
- บุษบา มั่งประสิทธิ์. **อาหารและสารอาหาร** [ออนไลน์].
<http://www.mu.ac.th/e-QuizMarie/html/1098/science.htm>. [9 มกราคม 2554].
- สุรีย์พร บำรุงเอี่ยมปัญญา. **ไขมัน** [ออนไลน์].
http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st2545/4-5/no01-13/eat_3.html. [9 มกราคม 2554].

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E)

รหัสวิชา ว22101 รายวิชา วิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อาหารและสารเสพติด
ชุดที่ 4 เรื่อง ไขมัน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

นางณิรดา จงจิตร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ

โรงเรียนทุ่งสงวิทยา อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถทางวิทยาศาสตร์นั้น ครูผู้สอนจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบให้กับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของตนเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย เพื่อเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง อาหารและสารเสพติด ซึ่งมีทั้งหมด 12 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่อง อาหารและสารอาหาร	ชุดที่ 7 เรื่อง น้ำและเส้นใยอาหาร
ชุดที่ 2 เรื่อง คาร์โบไฮเดรต	ชุดที่ 8 เรื่อง อาหารกับสุขภาพ
ชุดที่ 3 เรื่อง โปรตีน	ชุดที่ 9 เรื่อง โภชนาการของเด็กวัยเรียน
ชุดที่ 4 เรื่อง ไขมัน	ชุดที่ 10 เรื่อง สิ่งเป็นพิษในอาหาร
ชุดที่ 5 เรื่อง วิตามิน	ชุดที่ 11 เรื่อง สารเสพติด
ชุดที่ 6 เรื่อง แร่ธาตุ	ชุดที่ 12 เรื่อง สารเสพติดที่ควรรู้จัก

และชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็น ชุดที่ 4 เรื่อง ไขมัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นชุดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ทักษะการสืบค้นข้อมูล กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และคอยอำนวยความสะดวก ตลอดจนติดตามผลการศึกษาอย่างใกล้ชิด

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงวิทยา ผู้เชี่ยวชาญและคณะครูทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำจนชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ชุดนี้ จะส่งผลให้นักเรียนมีทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ควบคู่กับการพัฒนาจิตวิทยาศาสตร์ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีเหตุผล มีคุณธรรม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ณิรดา จงจิตร

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนทุ่งสงวิทยา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ผังมโนทัศน์ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ (5E)	1
คำแนะนำในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ (5E)	2
ผังมโนทัศน์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้น กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E)	3
มาตรฐานการเรียนรู้	4
ตัวชี้วัด	4
จุดประสงค์การเรียนรู้	4
เวลาที่ใช้	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
ขั้นสร้างความสนใจ	7
ขั้นสำรวจและค้นหา	9
บัตรกิจกรรมที่ 1 การทดสอบไขมัน	10
บัตรกิจกรรมที่ 2 การเหม็นหืนของไขมัน	12
ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป	14
เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1 การทดสอบไขมัน	15
เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 2 การเหม็นหืนของไขมัน	16
ขั้นขยายความรู้	17
บัตรเนื้อหา	18
ไขมัน	18
- ประเภทของไขมัน	21
- ประโยชน์ของไขมัน	23
- โทษของไขมัน	24

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ไขมัน (ต่อ)	
- การทดสอบไขมัน	24
- การหมักหืนของน้ำมัน	25
บัตรกิจกรรมที่ 3	26
แผนผังความคิด (Mind Map) เรื่อง ไขมัน	27
ขั้นประเมิน	28
บัตรคำถามที่ 1 ไขมัน	29
บัตรคำถามที่ 2 กรดไขมันกับการทดสอบไขมัน	30
เฉลยบัตรคำถามที่ 1 ไขมัน	31
เฉลยบัตรคำถามที่ 2 กรดไขมันกับการทดสอบไขมัน	32
แบบทดสอบหลังเรียน	33
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน	35
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน	36
แบบสรุปคะแนน	37
บรรณานุกรม	38

หนังสือรับรองผลงานทางวิชาการ

ข้าพเจ้า นายวิเชียร วงศ์แก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ขอรับรองว่าผลงานทางวิชาการชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง ไชมัน เป็นผลงานทางวิชาการที่
นางณิรดา จงจิตร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนทุ่งสงวิทยา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ได้ผลิตขึ้นด้วยตนเองและได้ใช้นวัตกรรมประกอบกิจกรรมการ
เรียนรู้ รหัสวิชา ว22101 รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้วิทยาศาสตร์ จริง

จึงออกหนังสือเพื่อการรับรอง

(ลงชื่อ)

(นายวิเชียร วงศ์แก้ว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงวิทยา

12 พฤษภาคม 2557

หนังสืออนุญาตให้ใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เลขที่ พิเศษ/2557

วันที่ 12 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง ไชมันท์สวิตชา ว 22101 รายวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เขียนและเรียบเรียงโดย นางฉัตรดา จงจิตร ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนทุ่งสงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

ทางโรงเรียนทุ่งสงวิทยา ได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษาได้นับจากวัน
อนุญาต

จึงออกหนังสือเพื่อการรับรอง

(ลงชื่อ)

(นายวิเชียร วงศ์แก้ว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งสงวิทยา

12 พฤษภาคม 2557